

Matmine

Matmisele eelnevad talitused

Puusärki panek

Täisealise puusärki panek

1. Laul.

2. Algussalm: Kui mu liha lõpeb ja mu süda ka, siiski oled Sina, Jumal, mu südame kalju ja mu osa igavesti. Aamen. (Ps. 73,26).

Või: Sinu sõna on meie südame rõõmuks. Aamen.

3. Lectio.

Kuulgem Jumala sõna: Miks oled sa nii rõhutatud, mu hing, ja nii rahutu mu sees? Oota Jumalat, sest ma tahan Teda veel tänada Ta palge õnnistuse eest. Mu Jumal! Mu hing on rõhutatud mu sees. Seal sügavus hüüab sügavusele Sinu koskede kohisemises; kõik Su veevood ja Su lained käivad mu üle. Ma ütlen Jumalale, oma kaljule: Mispärast oled Sa mind unustanud? Mispärast pean ma kurvalt käima? Miks oled sa nii rõhutatud, mu hing, ja nii rahutu mu sees? Oota Jumalat, sest ma tahan Teda veel tänada, oma palge õnnistust ja oma Jumalat. Aamen. (Ps. 42,6—12).

Või:

Issand, Sa oled meile eluasemeks olnud põlvest põlveni. Enne kui mäed sündisid ja kui maa ja maailm loodi, oled Sina Jumal, igavesest igavesti. Sina teed, et inimene jälle põrmuks saab, ja ütled: Tulge tagasi, inimeselapsed! Sest tuhat aastat on Sinu meelest kui eilne päev, kui see on mööda läinud, ja kui vahikord öösel. Sa uhud nad ära. Nad on kui uni; kui rohi, mis hommikul haljendab. See õitseb hommikul ja haljendab, õhtul niidetakse ta ning ta kuivab ära. Sest Sinu viha läbi me lõpeme ja Su vihaleegis me tunneme hirmu. Sa paned kõik meie ülekohtu enese ette, meie salajased patud oma palge valguse ette. Sest kõik meie päevad mööduvad Su raske viha all, meie aastad lõpevad kui mõtteke. Meie elu päevi on seitsekümmend aastat ja kui keegi on väga tugev, siis on neid kaheksakümmend aastat, ja nende ülem asi on töö ja vaev, sest see kaob äkitselt ja me läheme lennates ära. Kes tunneb Sinu viha tugevust ja Sinu hirmust viha nõnda, kui kohus on Sind karta? Õpeta meid meie päevi arvestama, et me targa südame saaksime. Pöördu tagasi Jehoova! Oh kui kaua? Heida armu oma sulaste peale. Aamen. (Ps. 90,1—13).

4. Puusärki panek.

5. Lectio.

Kuulgem Jumala sõna: Me teame, et kui meie muldne hoone maha kistakse, on meil eluase Jumala käest, hoone, mis ei ole kätega tehtud, vaid igavene on taevas. Sellepärast me ka ohkame selles majas ja igatseme, et saaksime riietuda taevase eluasemega; ometi nõnda, et meid leitakse riidetud, aga mitte alasti olevat. Sest meiegi, kes elame selles telgis, ohkame ja oleme koorma all, sest me ei taha riidest vabaneda, vaid riietuda, et elu neelaks ära selle, mis on surelik. Aga meid on Jumal sellesama tarvis valmistanud, kes meile on Vaimu pandi andnud. Sellepärast me oleme julged igal ajal ja teame, et niikaua kui me oleme kodu ihus, oleme Issanda juurest ära; sest me käime usus ja ei mitte nägemises. Aga me oleme julges meeles ja himustaksime ennemini ära olla ihust ning kodus olla Issanda juures. Sellepärast me ka püüame väga Tema meele pärast olla, kas me oleme kodus või võõrsil. Sest me kõik

peame avalikuks saama Kristuse kohtujärje ees, et igähele tasutaks vastavalt sellele, mis ta ihus olles tegi, olgu see hea või paha. Aamen. (2. Kor. 5,1—10).

Või:

Me ei taha, et teile, vennad, oleks teadmatu nende järg, kes on magama läinud, et te ka ei läheks nõnda kurvaks kui teised, kellel ei ole lootust. Sest kui me usume, et Jeesus on surnud ning üles tõusnud, nõnda toob ka Jumal esile Jeesuse kaudu need, kes ühes Temaga on magama läinud. Kinnitage nüüd üksteist nende sõnadega. Aamen. (1. Tess. 4,13.14.18).

Märkus 1. Nende leksioonide asemel võib ka teisi lugeda.

Märkus 2. Kui surmukeha juba enne talituse algust on puusärki pandud, siis loetakse ainult üks leksioon (3. või 5.).

6. *ÕPETAJA*: Kõne või järgmine manitsus: Issandas armastatud vennad ja õed! Surm on patu palk ja me kõik allume temale oma pattude pärast. Aga me teame, et meie Issand Jeesus Kristus oma kannatamise, surma ja ülestõusmise läbi surma on ära võitnud ja meile igavese elu toonud. Kui me püha ristimise läbi Temaga kokkuliidetud ja usus elavad liikmed oleme Tema küljes, siis me küll sureme ja meie ihu saab mullaks ning põrmuks, aga meid äratatakse omal ajal surnuist üles ja ülendatakse Tema osadusse. Sellepärast ärgem heitkem meelt surmahirmu ees, vaid pidagem kinni Jeesusest Kristusest, oma Õnnistegijast, et Tema läbi oma lunastuse lootusesse jääme ja viimaks igavese elu pärime. Kui nüüd see meie vend (õde) on magama läinud Kristuses, nagu me loodame, siis me tohime rõõmustavat lootust südames kanda, et Jumal temale Kristuse pärast tema patud on andeks andnud ja ta armust vastu võtnud. Me ise aga peame alati Jumalat paluma, et Tema ka meile annaks õiget Kristuse tundmist, nõnda et me elavas usus patu ja surma üle võidu saame ja igaveseks eluks hoitud oleme Jeesuse Kristuse, oma Issanda läbi. Aamen.

7. Palve:

Kõigeväeline, armuline Jumal! Me alistume ka selle puusärgi juures Sinu pühale tahtmisele ja täname Sind kõige hea eest, mis Sa lahkunule tema maapealse elu ajal oled lasknud osaks saada. Iseäranis täname Sind Sinu sõna ja sakramendi eest, millega Sa teda oled kosutanud ja kinnitanud. Me palume Sind, lohuta Sina ise oma Vaimu läbi neid, kes selle oma kalli lahkunu (isa, ema, venna jne.) pärast kurvad on, ja anna neile rohkesti oma rahu. Ärata ja kinnita meie kõikide südant, et me surmakartuse ja hauahirmu üle võidu saame ning õiges usus Sinu meele järele elades ennast ustavate ristiinimestena oma lahkumisele valmistame. Aga viimaks ühenda meid kõiki oma taevases isamajas, kus me Sind ikka ja igavesti austame ja kiidame kui Sinu Poja, Jeesuse Kristuse, oma Issanda äralunastatud, kelle nimel me palume: Meie Isa...

8. *ÕPETAJA* õnnistab juuresolijaid Aaroni õnnistamisesõnadega.

Lapse puusärki panek

1. Laul.

2. Algussõna: Sinu sõna on meie südame rõõmuks. Aamen.

Või: Kristus on ülestõusmine ja elu. Aamen.

3. Lectio.

Otsekui isa laste peale halastab, nõnda halastab Jehoova nende peale, kes Teda kardavad. Sest Ta teab meie sündimist, see on Tema meeles, et me põrm oleme. Inimese päevad on kui rohi: ta õitseb nõnda kui õieke väljal; kui tuul temast üle käib, ei ole teda ja tema ase ei tunne teda enam. Aga Jehoova heldus on igavesest igavesti nende üle, kes Teda kardavad, ja Tema õigus

jäab laste lastele, neile, kes Tema lepingut peavad ja mõtlevad Tema käskimistele, et nende järele teha. Aamen. (Ps. 103,13—18).

Või:

Nõnda ütleb Issand: Mis Mina teen, seda ei tea sina nüüd mitte, aga pärast pead sa seda teada saama. Sest Minu mõtted ei ole mitte teie mõtted ega teie teed Minu teed, vaid otsekui taevad on maast kõrgemad, nõnda on Minu teed kõrgemad teie teedest ja Minu mõtted kõrgemad teie mõtetest. Aamen. (Joh. ev. 13,7; Jes. 55,8.9).

4. Puusärki panek.

5. Lectio.

Kuulge Jumala sõna:

Nad tõid lapsukesi Tema juurde, et Ta neid puudutaks. Aga jüngrid sõitlesid toojaid. Kui Jeesus seda nägi, sai Tema meel väga haigeks ja Ta ütles neile: „Laske lapsukesed minu juurde tulla ja ärge keelake neid, sest niisuguste päralt on Jumala riik. Tõesti, tõesti Ma ütlen teile: kes iial Jumala riiki vastu ei võta kui lapsuke, see ei pääse mitte sinna sisse.” Ja Ta võttis nad sülle, pani oma käed nende peale ja õnnistas neid. Aamen. (Mark. ev. 10,13—16).

Või:

Kas naine oma lapsukese unustab, et ta mitte oma ihu poja peale ei halastaks; kui nemad ka unustaksid, siiski ei taha Mina sind mitte unustada. Vaata, oma kätele olen ma sind märkinud; Ma olen sind lunastanud ja nimepidi kutsunud, sa oled Minu päralt. Aamen. (Jes. 49, 15.16; 43,1).

Märkus 1. Nende lektsoonide asemel võib ka teisi lugeda.

Märkus 2. Kui surnukeha juba enne talituse algust on puusärki pandud, siis loetakse ainult üks lektsoon (3. või 5.).

6. *ÕPETAJA* kõne.

7. Palve:

Kõigeväeline, armuline Jumal ja Isa! Me kiidame ja täname Sind kõige halastuse ja truuduse eest selle lapse vastu, kelle Sina nüüd tema lühikese maapealse elu järel enese juurde oled võtnud. Iseäranis täname Sind püha ristimise anni ja armu eest, mille läbi Sina tema oma lapseks ja igavese elu pärijaks oled vastu võtnud. Me palume Sind südamest, lohuta selle lapse kurvastatud vanemaid ja omakseid. Sina oled ju troosti Jumal, kelle juurde kõik kurvastatud ja rõhutud tohivad tulla rahu ja õnnistust otsima ning leidma. Aga meid kõiki, kes veel surelikus ihus oleme, tee ikka enam ja enam oma armu ja halastuse osaliseks, et me pöördume ja oleme kui lapsukesed, ja elame usus ning sõnakuulmises Sinu õigete lastena, niikaua kui meie veel siin maa peal viibime. Viimaks lase meid Sinu igavesse taevariiki jõuda, kus me Sind ikka ja igavesti täname, kiidame ja austame kui Sinu Poja, Jeesuse Kristuse, meie Issanda äralunastatud, kelle nimel me palume: Meie Isa...

8. *ÕPETAJA* õnnistab juuresolijaid Aaroni õnnistamisesõnadega.

Leinamajast ärasaatmine

1. Laul.

2. Algussalm.

3. *ÕPETAJA* kõne (soovikorral eelneva lektsooniga).

Märkus. Kui leinajumalateenistus kirikus või matmisetalitus surnuaial on kõnega, siis võib siin kõne ära jääda.

4. Palve Meie Isa palvega või Meie Isa palve üksi.

5. Õnnistamine (puusärgi üle):

Issand hoidku su väljaminemist ja sissetulemist nüüd ja igavesti. + Aamen.

Märkus 1. Algussõnu (vt. lk. 271); lektsoone (vt. Puusärkipanemise kord ja lisa lk. 276); palveid (vt. lk. 278).

Märkus 2. Kui õpetaja ise ei saada surnut surnuaiale ja seal ei mata, siis ta paneb enne Meie Isa palvet mulda puusärgile, üteldes: Mullast oled sina võetud jne., ning lõpetades Aaroni õnnistamisesõnadega. — Surnuaial palub pärast puusärgi hauda asetamist keegi juuresolijaist veel kord Meie Isa ja ütleb õnnistamisesõnad järgmiselt: „Issand õnnistagu meid ja hoidku meid jne.”

Puusärgi vastuvõtmine kabelis

1. Palve:

Issand, kuule meie palvet ja lase meie palumised enese ette tulla! Sina oled elav, igavene Kuningas, Kõigeväeline, ja elad kõrges ja pühas paigas ja nende juures, kes rõhutatud ja vaimust alandlikud on. Me oleme majalised ja võõrad Sinu ees, nii kui kõik meie vanemad. Meie päevad lõpevad nii kui suits, ja meie aastad ruttavad ära kui suur vesi. Aga Sinu aastad kestavad põlvest põlveni. Enne kui mäed sündisid ja kui maa ja maailm loodi, oled Sina, Jumal, igavesest igavesti. — Sina oled meie varjupaik.

Halasta meie peale!

Sina teed, et inimene jälle põrmuks saab, sest Sina paned meie ülekohtu enese ette, meie teadmatu patu oma palge valguse ette. Su viha läbi me lõpeme. Aga Sinu juures on ka palju armu ja andeksandmist; sest kui surm on patu palk, siis on ometigi igavene elu Sinu and Jeesuses Kristuses, meie Issandas. Sa suretad küll, aga Sa teed ka elavaks; Sina peksad küll katki, aga Sina teed ka terveks. Sina oled Issand, halastaja ja armuline Jumal, pika meelega ning rikas heldusest ja tõest. Otsekui isa laste peale halastab, nõnda halastad Sina nende peale, kes Sind kardavad. Sina oled meie lohutaja; Sina kosutad nende vaimu, kes alandatud on, ja nende südant, kes on rusuks peksetud. Sina ütled argadele südametele: Kinnitage endid, ärge kartke mitte, Mina olen teie Jumal. Toeta neid, kes on langemas, ja pane püsti seisma need, kes on maha löödud. Kasvata nende usku, tee nad kindlaks alandlikkuses ja sõnakuulmises, et nad nüüd ja edaspidi võivad ütelda: Issand, Sinu tahtmine sündigu; ei mitte nõnda kui mina tahan, vaid nõnda kui Sina tahad!

Halasta meie peale!

Issand Jeesus Kristus! Sina elava Jumala Poeg, Sa Jumala Tall, kes maailma patud ära kannad, Sina oled meie Lunastaja! Sina ei ole tulnud maailma hukka mõistma, vaid et maailm Sinu läbi õndsaks saaks, — Sina ei häbene meid oma vendadeks nimetada, — Sina ise said valu täis meie pärast ja tunnend meie häda, pöördu ka nüüd oma armu ja abiga nende poole, kes Sind appi hüüavad! Sest Sina oled ülestõusmine ja elu, kosuta, tee terveks ja seo nende südamehaavad, kes selle puusärgi juures leinavad. Ja kui me ise ükskord peame surmavarju orus käima ja meie silmad viimsel tunnil kustuvad, siis mõtle meie peale, oh Issand! Meie loodame Sinu halastuse peale! Sina oled meid lunastanud, ole meile abimeheks meie otsani! Sina oled surma ära võitnud, anna ka meile võit! Lase meid minna igavesse rahuks ja nende seltsi, keda Sina enesele kallilt oled ostnud!

Issand, Issand, halasta meie peale!

Anna meile oma rahu!

Meie Isa...

2. *ÕPETAJA* õnnistab juuresolijaid Aaroni õnnistamisesõnadega.

Leinajumalateenistus kirikus

1. Laul.
2. Algussalm (vt. lk. 271).
3. Leinakõne (altari ees või kantslis).
4. Laul (võimalikult koorilaul).
5. Salm (versiculus) vastulauluga (vt. lk. 278). 6. Laulupalve (vt. lk. 278) ja vastus: Aamen.
7. Meie Isa ... ja vastus: Aamen.
8. Aaroni õnnistamisesõnad, ja vastus: Aamen! Aamen! Aamen!
9. Koorilaul, mille ajal õpetaja puusärgi kirikust välja saadab, selle ees käies.

Märkus. Kui õpetaja ise surnuaial matmist ei toimetata, siis ta pärast laulupalvet paneb mulda puusärgile, üteldes: Mullast oled sina võetud jne., mispeale koor laulab: Aamen. — Surnuaial palub pärast puusärgi hauda asetamist keegi juuresolijaist veel kord Meie Isa ja ütleb õnnistamisesõnad järgmiselt: „Issand õnnistagu meid ja hoidku meid jne.”

Matmise talitus

Kui puusärg kiriku- või surnuaiakella saatel (ja kus see viisiks, lauluga ja risti ees kandes) on haua juurde viidud ja hauda asetatud, toimub matmise talitus järgmiselt:

Täisealisele

1. Algussalm.
  - a) Jumala Isa, Poja ja Püha Vaimu nimel. Aamen.
  - b) Meie Jumalale, kes ükski ei või surra, olgu austus ja vägi igavesest ajast igavesti! Aamen. (1. Tim. 6,16).
  - c) Meie abi on Issanda nimes, kes taeva ja maa on teinud. Aamen. (Ps. 124,8).
  - d) Jeesus Kristus, kes oli surnud, nüüd aga elab igavesest ajast igavesti, olgu kiidetud nüüd ja igavesti. Aamen.
  - e) Kiidetud olgu Jeesus Kristus, kes meie lootus on nüüd ja igavesti. Aamen.
  - f) Kes silmaveega külvavad, need lõikavad hõiskamisega. Kes minnes kõnnib nuttes, kui ta külviseemet kannab, see tuleb ja hõiskab vihke kandes. Aamen. (Ps. 126,5).
  - g) Kiidetud olgu Jumal ja meie Issanda Jeesuse Kristuse Isa, kes oma suurt halastust mööda meid on uuesti sünnitanud elavaks lootuseks Jeesuse Kristuse ülestõusmise läbi surnuist kadumatu ja rüvetamatu ja närtsimatu pärandi saamiseks, mis meile taevasse on tallele pandud. Aamen. (1. Peetr. 1,3).

2. ÕPETAJA kõne.

Märkus. Kui kirikus või leinamajas on kõne peetud, võib see siin ära jääda.

3. Lectio.

Issandas armastatud leinajad: Me oleme selle oma venna (õe) siia rahupaika saatnud, kuulge nüüd Jumala sõna kõigepealt inimese kaduvast põlvest:

Inimesel, kes naisest on sündinud, on lühikesed elupäevad ja palju tüli. Ta tõuseb kui lilleke ja lõigatakse ära ja põgeneb kui vari ega jää mitte seisma. Nõnda saab põrm jälle mulda, nagu ta on olnud, ja vaim läheb Jumala juurde, kes tema on andnud. Me oleme võõrad Sinu ees ja majalised, nõnda kui kõik meie vanemad. (Meie päevad siin maa peal on kui vari ega ole jäädavad. Sest meil pole siin mitte jäädavat linna, vaid me otsime tulevast. Ühe inimese kaudu on patt maailma tulnud ja patu läbi surm; nõnda on ka surm kõigisse inimestesse tunginud, sest et nad kõik on pattu teinud.) (Hiob 14,1.2; Kog. 12,7; 1. Ajar. 29,13; Hebr. 13,14; Rooml. 5,12).

Edasi kuulge, kuidas Jumala sõna meid manitseb kõige hoolega ennast surma vastu valmistama:

Võta oma elumaja asjad seada, sest sa pead surema. Teie niuded olgu võõratud ja küünlad põlegu; valvake, sest te ei tea, millal koja isand tuleb, kas õhtul või kesköö ajal või kukelaulu ajal või vara hommikul, et ta ei tuleks äkitselt ega leiaks teid magavat. Ärge eksige mitte, Jumal ei anna ennast pilgata, sest mis inimene iial külvab, seda ta ka lõikab. (Me kõik peame avalikuks saama Kristuse kohtujärje ees, et igäuhele tasutaks seda mööda, mis ta ihus olles on teinud, olgu see hea või paha. Inimestele on seatud ükskord surra, aga pärast seda kohus. Hirmus on elava Jumala kätte langeda.) (2. Kun. 20,1; Luuka ev. 12,35; Matt. ev. 24,42; Mark. ev. 13,35.36; Gal. 6,7; 2. Kor. 5,10; Hebr. 9,27; 10,31).

Võtke veel südamesse, kuidas Jumala sõna meid kaduvas põlves lohutab:

Surm on patu palk, aga igavene elu on Jumala armuand Jeesuses Kristuses, meie Issandas. Kristus on ülestõusmine ja elu; kes Temasse usub, see elab, ehk ta küll sureb, ja igäuks, kes elab ja usub Temasse, see ei sure mitte igavesti. Tund tuleb, mil kõik, kes haudades on, kuulevad Tema häält ning tulevad välja, — need, kes on teinud head, elu ülestõusmiseks. (Me teame, et kui meie maja muldne hoone maha kistakse, on meil eluase Jumala käest, hoone, mis ei ole kätega tehtud, vaid on igavene taevas. Kiidetud olgu Jumal ja meie Issanda Jeesuse Kristuse Isa, kes oma suurt halastust mööda meid on uuesti sünnitanud elavaks lootuseks Jeesuse Kristuse ülestõusmise läbi surnuist, kadumatu ja rüvetamatu ja närtsimatu pärandi saamiseks, mis meile taevasse on tallele pandud. Kaduvuses külvatakse, kadumatases äratatakse üles; autuses külvatakse, auhiilguses äratatakse üles; nõtruses külvatakse, väes äratatakse üles; maine ihu külvatakse, vaimulik ihu äratatakse üles.) — Surm on ära neelatud võimusesse. Surm, kus on sinu astel? Põrguhaud, kus on sinu võimus? Aga tänu Jumalale, kes meile võidu annab meie Issanda Jeesuse Kristuse läbi. (Õndsad on need surnud, kes Issandas surevad nüüdsest peale; tõesti, ütleb Vaim, nad hingavad oma vaevast, ja nende teod käivad nende järel. Ja Jumal pühib ära kõik pisarad nende silmist, ja surma ei ole enam ega leinamist ega kisendamist ega vaeva ei ole enam, sest endised asjad on mööda läinud.) Aamen. (Rooml. 6,23; Joh. ev. 11,25.26; 5,28; 2. Kor. 5,1; 1. Peetr. 1,3.4; 1. Kor. 15.42—44.55.57; Joh. ilm. 14,13; 21,4).

Märkus 1. Leksioonidest võivad tarbekorral klambrites seisvad osad ära jääda.

Märkus 2. Teisi leksioone vt. lk. 276.

4. Paneme nüüd selle magama uinunud venna (õe) ihu hauda kui seemneivakese igavese elu tarvis ülestõusmise päevaks:

Mullast oled sina võetud, mullaks pead sina saama, ja mullast äratab sind Issand Jeesus Kristus viimsel päeval jälle üles. (Lause üksikuid osi üteldes heidab matja peoga või labidaga mulda puusärgile).

5. Palve.

Halastaja, igavene Jumal! Sina oled oma ainusündinud Poja Jeesuse Kristuse surma ja ülestõusmise läbi surmalt võimuse ära võtnud, et tema meile, kes usume, ei saa enam kahju teha. Pööra oma isapale meie, Sinu laste poole ja anna, et see haud meile meelde tuletaks, et ka meie peame siit maailmast lahkuma, siis kui Sina tahad ja meid kutsud. Õpeta meid seda kõige suurema hoolega tähele panema ja mõistma, et surm on patu palk, aga igavene elu on Jumala and Jeesuses Kristuses. Aita meid, et me oma eluaega õigesti kasutame, oma patu ära tunneme, südamest Sinu poole pöördume ja otsime, mis üleval on, kus Kristus meie Õnnistegija elab. Tee, et me iga päev patule sureme ja pühaduses ning õiguses Sind teenime. Täida, oh kõige lohutuse Jumal, oma Püha Vaimuga nende südamed, kes kurvad on selle magama uinunu lahkumise pärast, et nad lasevad Sinu elu sõnast ennast lohutada ja kinnitada. Jaga neile ja meile kõigile oma armu, et siis, kui meie tunnike tuleb, rahu siit lahkume ja ükskord õndsasti üles tõuseme — Sinu armsa Poja, meie Issanda ja Õnnistegija läbi, kelle nimel me palume: Meie Isa...

Või:

Kiidetud olgu Sinu nimi, Jumal ja meie Issanda Jeesuse Kristuse Isa! Sa oled meid oma suurest halastusest uuesti sünnitanud elavaks lootuseks Jeesuse Kristuse ülestõusmise läbi surnuist. Me palume Sind alandlikult, anna meile armu, et me Tema surma ja ülestõusmise osaduses patule sureme ja edaspidi Sinu ees uues elus käime. Aita, et me oma surmatunnil Tema surmast rõõmustame, ja võta siis meie hing oma kätte, sest Sina oled meid lunastanud, Issand, Sa truu Jumal, keda me Jeesuse nimel nõnda palume: Meie Isa...

6. Aaroni õnnistamisesõnad.

7. Lõpplaul.

Märkus 1. Soovi korral võib matmise talitust ka kodus või kirikus toimetada. Sel juhul peaks üks juuresolija puusärgi hauda asetamisel Meie Isa palve ja õnnistamisesõnad lugema.

Märkus 2. Ilmikud kõned on alles pärast kirikliku talituse lõppu lubatud.

Märkus 3. Kui surnuaial on korraga mitu surnut eri kohtades matta, siis võib see toimuda nõnda, et kõik surnud raamidelt kabelis või kabeli ees ühiselt maetakse, (Õpetaja kõne, lektioonid ja palved) ja õpetaja siis iga surnu eraldi haua juurde saadab, seal matmisesõnad loeb (p. 4) ja õnnistamisega lõpetab (p. 6).

Lapsele

1. Algussalm:

a) Jumala Isa, Poja ja Püha Vaimu nimel. Aamen.

b) Kes silmaveega külvavad, need lõikavad hõiskemisega. Kes minnes kõnnib nuttes, kui ta külviseemet kannab, see tuleb ja hõiskab vihke kandes. Aamen. (Ps. 126,5.6).

c) Kiidetud olgu Jumal ja meie Issanda Jeesuse Kristuse Isa, kes oma suurt halastust mööda meid on uuesti sünnitanud elavaks lootuseks Jeesuse Kristuse ülestõusmise läbi surnuist kadumatu ja rüvetamatu ja närtsimatu pärandi saamiseks, mis meile taevasse on tallele pandud. Aamen. (1. Peetr. 1,3).

2. ÕPETAJA kõne.

Märkus. Kui kirikus või leinamajas on kõne peetud, võib see siin ära jääda.

3. Lectio.

Issandas armastatud leinajad! Me oleme selle lapsukese siia rahupaika saatnud. Kuulge nüüd Jumala sõna inimese kaduvast põlvest:

Inimesel, kes naisest on sündinud, on lühikesed elupäevad ja palju tüli. Ta tõuseb kui lilleke ja lõigatakse ära ja põgeneb ära kui vari ega jää mitte seisma. Nõnda saab põrm jälle mulda,

nagu ta on olnud, ja vaim läheb Jumala juurde, kes tema on andnud (Hiio 14,1,2; Kog. 12,7).

Kuulge ka oma lohutuseks, mis Issand iseäranis laste kohta ütleb:

Jüngrid tulid Jeesuse juurde ja ütlesid: „Kes on küll kõige suurem taevariigis?” Ja Jeesus kutsus lapsukese enese juurde, aetas tema nende keskele ja ütles: „Tõesti, Ma ütlen teile, kui te ei pöördu ega saa kui lapsukesed, ei saa te mitte taevariiki. Vaadake ette, et te mitte üht neist pisukesist ei põlga; sest Ma ütlen teile, et nende inglid taevas alati näevad Minu Isa palet, kes taevas on” (Matt. ev. 18,1—3.10).

4. Paneme nüüd selle magama uinunud lapsukese ihu hauda kui seemneivakese elu tarvis ülestõusmise päevaks:

Mullast oled sina võetud, mullaks pead sina saama ja mullast äratab sind Issand Jeesus Kristus viimsel päeval jälle üles. (Lause üksikuid osi üteldes heidab matja peoga või labidaga mulda puusärgile).

5. Palvetagem. Kõigeväeline, halastaja Jumal ja Isa, Sa oled selle armsa lapse sellest elust ära kutsunud ja oma taevariigi rõõmusse võtnud. Me alandame endid Sinu kõigeväelise käe alla ja palume Sind, lohuta kurvastatud vanemaid ja omakseid selles kindlas usus, et Sinu tahtmine on igal ajal hea ja püha ja Sinu tegu selge õnnistus ka siis, kui me seda ei mõista. Anna leinajaile ja meile kõigile armu, et oma südamed Sinu poole pöörame, Sinu tahtmisele alandliku meelega alistume (ja oma järelejäänud lapsed Sinu püha sõna mööda kasvatame). Lase oma õnnistus hingata meie ja iseäranis leinajate peal usu kinnituseks, et me kõik Sind teenime jumalakartuses ja armastuses ning igavese õndsuse elavas lootuses, Sinu püha nime auks ja kiituseks — Jeesuse Kristuse, meie Issanda läbi. Tema on surmalt võimuse ära võtnud ja elu ning kadumata põlve valge ette toonud. Tema nimel me palume: Meie Isa...

Või:

Armuline Jumal ja Isa! Me alandame endid Sinu targa ja isaliku käe alla, kui Sina meie armsad lapsed nende noores eas enese juurde võtad, ja usume Sinu püha sõna peale, et taevariik on nende päralt. Sina oled ka selle lapse sellest kurjast maailmast surma läbi igavesse valgusesse kutsunud. Meid aga tahad Sa selle kurvastava surma läbi õpetada, et oma südamed Sinu ja taeva poole pöörame (ja oma lapsi, kes pühas ristimises meie Issandale Jeesusele Kristusele on pühitsetud, Sinu püha sõna kuulmises kasvatame ja nendes Sinu väe läbi igavese õnnistuse elavat lootust äratame). Seda anna meile oma armsa Poja Jeesuse Kristuse pärast, kelle nimel me palume: Meie Isa...

6. Aaroni õnnistamisesõnad.

7. Lõpplaul.

Märkus 1. Soovi korral võib matmise talitust ka kodus või kirikus toimetada. Sel juhul peaks üks juuresolijaist puusärgi hauda asetamisel Meie Isa palve ja õnnistamisesõnad lugema.

Märkus 2. Ilmlikud kõned on lubatud alles pärast kirikliku talituse lõppu.

Lektsioone

Üldiseid

Joh. ev. 5,24—29; 1. Kor. 15,16—26; Joh. ev. 14,1—4.6; Joh. ilm. 7,9—17; 1,8.17.18; Ps. 126,1—6.

Erijuhtudel

Noormehe või neitsi surma puhul

1. Jeesus läks linna, mida hüütakse Nainiks, ja Temaga läksid ühes Tema jüngrid ja palju rahvast. Kui Ta linna värava ligi jõudis, kanti välja surnut, kes oli oma ema ainus poeg, ja ema oli lesk. Ja suur hulk linna rahvast oli temaga. Ja kui Issand teda nägi, oli Temal väga hale meel temast ja Ta ütles talle: „Ära nuta!” Ja Ta astus ligi ja puudutas puusärki; aga kandjad jäid seisma. Ja Ta ütles: „Noormees, Ma ütlen sulle, tõuse üles!” Ja surnu tõusis istukile ja hakkas rääkima. Ja Ta andis tema ta emale. Kes Minusse usub, ütleb Issand, see peab elama, ehk tema küll sureb. Aamen. (Luuka ev. 7,11—15; Joh. ev. 11,25).

2. Vaata, üks ülem tuli, kummardas Teda ja ütles: „Minu tütar suri praegu, aga tule ja pane oma käsi tema peale, siis ta saab elavaks.” Ja Jeesus tõusis üles ja läks tema järele, samuti Ta jüngrid. Ja kui Jeesus ülema kotta jõudis ja nägi vilepuhujaid ja käratsevat rahvast, ütles Ta: „Minge ära, sest neitsike pole mitte surnud, vaid magab! — Kes Minusse usub, sellel on igavene elu, ja Mina äratan tema üles viimsel päeval.” Aamen. (Matt. ev. 9,18.19.23.24; Joh. ev. 6,47.54).

Elatanud inimese surma puhul

Oh surm, kui kibe sa oled, kui sinu peale mõtleb inimene, kes on rahul oma varandusega ja kellel kõik asjad õnnestuvad! Oh surm, kui hea oled sa kehvale ja sellele, kes rammutu, kes väga elatanud ja paremat põlve ei looda ega oota! — Meiegi, kes selles majas oleme, ohkame vaevatuina, otsekui sulane igatseb päevavarju ja nagu palgaline ootab töö lõppu. — Issand, nüüd Sa lased oma sulase rahu minna oma sõna järele, sest mu silmad on Sinu õnnistust näinud. Aamen. (Luuka ev. 2,29.30).

Äkilise surma puhul

Vaadake ette, olge valvel ja paluge Jumalat, sest te ei tea, millal see aeg on. Otsekui inimene, kes läks võõrale maale, jättis maha oma koja ja andis oma sulastele meelevalla, igäihele ta töö ning käskis uksehoidjat valvata, nõnda valvake; sest te ei tea, millal koja isand tuleb, kas õhtul või kesköö ajal või kukelaulu ajal või vara hommikul, et ta ei tuleks äkitselt ega leiaks teid magavat. Aga mida Ma teile ütlen, seda ütlen Ma kõigile: Valvake! Aamen. (Mark. ev. 13,33—37).

Märkus. Võib ka muid sündsaid tekste lugeda.

Salmid (versiculi)

- a) Õndsad on need surnud, kes Issandas surevad! Nemad hingavad oma vaevast ja nende teod käivad nende järel.
- b) Issand, õpeta meid meie päevi arvestama! Et me saaksime targa südame!
- c) Kristus on ülestõusmine ja elu! Kes Temasse usub, see elab, ehk ta küll sureb!

Laulupalved (collecta)

a) Halastaja, igavene Jumal ja Isa! Sina oled oma Poja Jeesuse Kristuse läbi meie hauad meile hingamisepaigaks pühitsenud. // Me palume Sind, anna meile seda armu, et me sagedasti oma elu otsale mõtleme, tõelises patukahetsemises igapäev selle maailma kaduvusele sureme ja viimsel päeval igaveseks eluks üles tõuseme — // sellesama Sinu armsa Poja, meie Issanda läbi.

b) Igavene Jumal ja Isa, Sina ei ole mitte surnute, vaid elavate Jumal. Sinus elavad kõik usklikud, kes mullas oma voodites puhkavad. // Me palume Sinu isalikku heldust, ära lase meid surma ega tema hirmu pärast meelt heita, vaid hoia meid armulikult õiges usus ning heas südametunnistuses oma Vaimu läbi, // et me kristlikult elame, ja kui meie tunnike tuleb, õndsasti siit lahkume, rahu magama uinume ja vaikselt hingame, kuni Sa meie hauad avad ja meid igaveseks eluks äratad // Jeesuse Kristuse, Sinu armsa Poja, meie Issanda läbi.

c) Issand Jumal, taevane Isa, Sa kõige lohutuse Jumal, me palume Sind, // lohuta ja kosuta kõiki kurvastatuid ja kinnita neid usus oma Püha Vaimu läbi, et nad rõõmsas lootuses ülestõusmise päeva võivad oodata, // mil kõik usklikud igaveses rõõmus ja taevalikus auhiilguses üksteist jälle näevad ja igaveses õndsuses Sind kiidavad ja austavad, // kes Sa Poja ja Püha Vaimuga elad ja valitsed igavesti.

Kõne enesetapja matmise puhul

Juhul, kui enesetapja meelemõistus on olnud kahtlane, tema meelenõtrus enne tema surma ei ole kindlasti avalikuks tulnud ja kohus seda pärast surma ei ole kahtlemata tõeks tunnistanud, siis võib õpetaja kõne, mille ta omaste soovil peab, järgmisi mõtteid sisaldada:

Jumala Isa, Poja ja Püha Vaimu nimel. Aamen.

Meie südamed on rõhutatud selle surma läinud kaasinimese pärast, kes oma Jumalalt saanud armuaja ise on lühendanud ja ilma kutsumata astunud Tema ette, kes inimesele elu annab ja igäüht omal ajal kutsub: „Tulge tagasi, inimese lapsed!” Kõigepealt peame valuga küsima, kas me oleme süütuks selle oma venna (õe) surmas? Tema oli meie koguduse liige, elas meie keskel ja meie kohus tema vastu oli tema eluteed jälgida, tema ligi olla, tema kõrval seistes temale vennaarmastust osutada, mures ja vaevas lohutada, eksimise korral manitseda ja juhatada, ahastuses toetada. Edasi oli meie kohus teda usus kinnitada, tema eest paluda ning Jumala Vaimu juhatusel ja abil teda aidata Jumala tahtele alistuda kindlas usus Temasse ja lootuses Tema isaliku armu peale. Kas me oleme siin ustavad olnud ja oma kohust täitnud? Veel rohkem, kas me ei ole ehk koguni kergemeelselt või hoolimatult selleks kaasa aidanud, et ta usust ja lootusest on taganenud ja nõnda temale komistamiskiviks saanud? Kas ei ole meil põhjust karta, et Issand ükskord tema hinge meie käest nõuab? Sellepärast ei taha me mitte kohtumõistjad olla tema üle, kes nüüd seisab Jumala kohtujärje ees, vaid lööme enesele vastu rinda ja palume: Issand, ära mine meiega kohtusse kõige selle pärast, mis me oma lahkunud venna (õe) vastu oleme eksinud, pattu tehes või head tegemata jättes!

Aga õige patustpöördumine ei avaldu mitte ainult iseenele peale kaebamises ning kurtmises, vaid selles, et patust pöördunu täiesti uut elu algab. Sellepärast palun mina teid Jumala nimel: Jälgige üksteise elusaatust, püüdes äratada oma kaasinimesi tõsisele jumalakartusele ja armastusele! Iseäranis tahaksin mina teile, kes te täna siia olete tulnud meie lahkunud venna (õe) omakseid nende kibedas valus lohutama ja neid mures kinnitama, südamele panna: Osutage neile edaspidi kahevõrra armastust! Teie armastus ei või küll nende südame valusat haava parandada, aga ta võib valu vaigistada. — Ja teid, armsad leinajad, palun mina: Mida kibedam teie valu, seda kindlamalt ja südamlikumalt sidugu teid armastuse pael ühte üksteise aitamiseks ja toetamiseks. Jumal üksi võib teie südamele jäädavat rahu ja kindlust anda. Sellepärast alandage endid südamlikus palves üksi ja üheskoos Tema ette.

Me kõik aga tahame enesele jälle uuesti meelde tuletada, et meie kohus on kõigest väest patu vastu seista, sest igäüks, kes pattu teeb, on patu sulane. Ja: Õigus tõstab rahva kõrgeks, aga patt on rahva hukatus! Ja nüüd palugem:

Kristus, Sa Jumala Tall, kes maailma palud ära kannad, halasta meie peale! Issand, aita meid, et me niikaua kui meil veel armuaega on, seda õigesti kasutaksime ja Sinu poole pöörduksime. Ära tee meile mitte meie pattu mööda ja ära tasu meile kätte meie ülekohut mööda. Jumal, ole meile armuline oma helduse pärast, kustuta meie üleastumised oma rohke halastuse pärast, õpeta meid meie päevi arvestama, et me targa südame saaksime ja oma meelearandamist mitte edasi ei lükkaks, kuni armuaeg on mööda läinud. Aita meid oma Püha Vaimu läbi oma pattu ja Sinu hirmsat viha ära tunda ja pööra meie südamed Sinu poole, et me Sinu armu läbi õigel ajal otsime seda, mis üleval on, kus Kristus, Sinu Poeg, meie Issand ja Õnnistegija, Sinu paremal käel istub ikka ja igavesti, kelle nimel me palume: Meie Isa...

Meie Issanda Jeesuse Kristuse arm, Jumala armastus ja Püha Vaimu osadus olgu ja jäägu meie kõikidega! Aamen.